

nibus portio illa Episcopalis ut plurimum quidem quarta appelletur, sed aliquando appelletur etiam tertia, aut alia quaecumque virilis portio pro variis usibus Ecclesiarum, dicto cap. 15. de testamentis in principio. Plerumque, in quam, appellatur quarta, quia divisio bonorum Ecclesiae in quatuor partes faciendae, erat plerumque recepta. Sed quia alicubi obtinuit, ut reddituum ecclesiasticorum tres tantum partes fierent, vel aliae viriles, quia forte Episcopus in suam fidem receperat tuitionem sacrarum aedium, aut pauperum, peregrinorumque curam, ita obtinuit, ut Episcopo non quarta, sed tertia, aut alia virilis portio concederetur, uti vigeat in Hispania, Concilio Toletano IV. cap. 33., Toletano IX. cap. 6., Toletano XVI. cap. 5., can. 10. caus. 10. quæst. 1., aliquando etiam in Gallia, can. 7. & 8. caus. 10. quæst. 1. Secundum consecrarium est, quartam istam portionem Episcopis debitam non pendi debuisse ab iis, qui in Parochiales, aliasve minores Ecclesias oblationes conferebant, sed pendi debuisse à Parochis, aut ab aliarum minorum Ecclesiarum ministris, ad quorum manus oblationes fidelium devenissent. Tertium consecrarium est, huic quartae Episcopali nihil potuisse detrahi, ne ex voluntate quidem illorum, qui oblationes in Parochos, aliosve ministros inferiores Ecclesiarum contulissent. Hæc enim quarta portio in jure publico fundamentum habebat, tunc positum, cum divisa fuerant jura Cathedralium abs juribus Ecclesiarum inferiorum, quod jus publicum evertere privati non poterant. Tantum exceptio erat in ea specie, in qua quidam testamento suo certa bona contulisset in Ecclesias inferiores, prohibens, ne Episcopus quidquam ex iis attingeret, alias tamen compensandi animo quidquam veluti præcipuum habendum Episcopo, seu Ecclesiae Cathedrali relinqueret, non tamen adeo modicum, ut fraus fieri Episcopalibus juribus videretur, cap. 14. de testamentis. Huc

pertinet capitulum 15. eod. tit., ubi Innocentius III. primum ait, ubi testator pro anima sua in ultima voluntate quædam legaverit, legata ipsa esse inter Episcopum, & Ecclesiam dividenda, modò quarta, modò alia portione pro variis Ecclesiarum usibus Episcopo adsignata. Deinde quatuor fingit species. Prima est illius, qui simpliciter aliquid Episcopo leget: secunda est illius, qui simpliciter leget aliquid Ecclesiae: tertia est illius, qui conjunctim certam rem leget & Episcopo, & Ecclesiae: quarta est illius, qui & Episcopo, & Ecclesiae bona relinquat, sed factis partibus, ut certa res Episcopo, certa res Ecclesiae addicatur. In prima specie, ubi quidquam Episcopo legetur, distinguendum ait inter legatum relictum à propinquo Episcopi, & legatum relictum ab extraneo. Si propinquus Episcopi aliquid simpliciter Episcopo leget, præsumitur reliquisse personæ, & quando id tanquam peculium ecclesiasticum dici non potest, nihil inde juris in Ecclesiam derivatur, sed totum, quantumcumque est, liberæ Episcopi dispositioni relinquitur, nisi aliam fuisse voluntatem testatoris demonstraretur; tunc enim haberetur, ac si legatum ab extraneo fuisset. Si extraneus aliquid Episcopo leget, præsumitur relictum intuitu Ecclesiae. Et tum & suam portionem habebit Episcopus, & suam portionem Cathedralis Ecclesia; nisi tamen testator expressè dixisset, se velle solidum legatum pœnès Episcopum remanere; tunc enim adamusim voluntas testatoris esse custodienda. In secunda specie, quum testator simpliciter Ecclesiae legatum relinquit, Ecclesia ipsa legatum vindicabit, salva Episcopali portione, quæ semper Episcopo addicetur, etiam si testator eam addici Episcopo expressè prohibuerit. Quòd si quæras, cur in prima specie pareatur voluntati testatoris prohibentis, ne Cathedralis Ecclesia portionem sumat de legato relicto Episcopo; at in hac secunda specie testatoris voluntas

tas negligatur, responsio in promptu est: nimirum in prima specie res reducit ad suam originem, atque principia; etenim olim, uti superius dictum est, in administratione Episcopi omnia Ecclesiarum bona consistebant: alias autem facilis est uniuscujusque rei ad sua principia regressus. At in altera specie longius receditur ab institutionibus pristinis jurium ecclesiasticorum, & omnino excluditur administratio Episcopalis olim amplissima, atque hoc est, quod ibidem ait Innocentius III., *privata dispositio testatoris non potest generalem constitutionem canonis immutare*. In tertia specie, quoties conjunctim testator certam rem & Ecclesiae, & Episcopo legat, plana res est, divisionem inter Episcopum, & Ecclesiam esse faciendam juxta mores uniuscujusque Ecclesiae; id est modò tertiam, modò quartam, modò aliam virilem portionem, prout usu receptum fuerit, Episcopo adsignando, cæteris partibus Ecclesiae additis. In quarta specie, quoties pro diviso, id est factis partibus, & Episcopo & Ecclesiae quidquam legatum fuerit, distinguendum voluit Innocentius casum, quo testator nomine Ecclesiae Cathedralis, & casum, quo testator nomine Ecclesiae aliam inferiorem Ecclesiam designaverit. Ista planè distinctio meo judicio etiam opportuna fuisset in secunda, atque in tertia specie. Quamobrem cum ibidem ommissa fuerit ab Innocentio, congruum est, ut ex hac postrema specie, quod deest prioribus suppleatur, & ea omnia, quæ postremo hoc loco, traduntur servata rerum proportione, præcedentibus accommodentur. Itaque ex doctrina Innocentii si testator factis partibus quædam reliquerit & Episcopo, & Ecclesiae Cathedrali, quaecumque facta fuerit à testatore divisio inter Episcopum & Ecclesiam, semper erit canonica portio faciendae, insuper habita ea divisione. Quod tamen ita intelligendum est, ut hæc cohæreant principiis superius jactis ab Innocentio, id est tum demum divisio à testatore facta non at-

tendatur, quoties Episcopali portioni ingeratur detrimentum; non verò si Cathedralis Ecclesiae portio fuerit voluntate testatoris imminuta. Quòd si testator partibus factis quædam reliquerit Episcopo, quædam Ecclesiis inferioribus, dummodò fraus absit adversus quartam Episcopalem, quod relictum erit inferioribus Ecclesiis, solidum ab eisdem Ecclesiis vindicabitur, & quod relictum erit Episcopo, erit Cathedrali Ecclesiae vindicandum, habita ratione portionis canonicae, quæ Episcopo competit; id est id cedit beneficio Cathedralis Ecclesiae, à qua deinde portionem suam canonicam Episcopus postulabit. Paucis investigemus utriusque definitionis rationes, & causas. In primo casu ubi factis partibus & Cathedrali Ecclesiae, & Episcopo legatum est, duo sunt legata. Quamobrem fieret, ut & Ecclesia Cathedralis ad partem legati facti Episcopo admitteretur, & è converso Episcopus ad partem legati facti Cathedrali Ecclesiae, si testatoris voluntas custodiretur: ad hoc quid aliud esset, quam legata ipsa esse inter Cathedralis Ecclesiam, & Episcopum communicanda, servata inter utrumque canonica portione? In secundo casu, ubi factis partibus minoribus Ecclesiis, & Episcopo quidquam legatum est, portio Ecclesiis relicta integra Ecclesiis cedit, quin Episcopus canonicam portionem exinde petat, quia alia portio relicta Episcopo censetur relicta animo compensandi; quod, ubi fraus nulla sit, facile admittitur, cap. 14. de testamentis. Portio autem relicta Episcopo communicanda erit ab Episcopo cum Ecclesia Cathedrali juxta canonicas portiones, quia legatum Episcopo relictum censetur etiam relictum gratia Ecclesiae Cathedralis, uti Innocentius initio capituli observat. Quid verò est, quod ad adnotandum discrimen intercedens inter Ecclesiam Cathedralis, & inter alias Ecclesias inferiores, subjicitur ab Innocentio: *Quoniam non est tanta communio inter Episcopum, & inter Cappellas, & Mon-*

nasteria, seu alia pia loca, quanta est inter Episcopum, & Ecclesiam Cathedralis, cui est spirituali conjugio copulatus, unde qua acquirat Episcopus, non illis, sed isti tantum acquirat? Num exinde deducetur, non unam esse Cathedralis Ecclesiam cum diocesanis, non æqualem esse Episcopalem erga universas diocesanis Ecclesias sollicitudinem? Sano modo hæc sunt intelligenda, & adjunctis Episcopalis administrationis accommodanda. Scilicet, uti superius dictum est, olim bona universa Ecclesiarum etiam extra Civitatem erectarum, item bona Ecclesiastica Clericorum etiam extra Civitatem consistentium Episcopus administrabat. Paulatim factum est, ut in vicis & pagis administrata minoribus Ecclesiis constituti liberam administrationem haberent, certis tantum juribus Episcoporum gratia remanentibus. In Ecclesiis Cathedralibus non adeo dimiserunt Episcopi eam amplissimam facultatem, unde major conjunctio, quod ad administrationem bonorum attinet, dici cœpit existere inter Episcopum, & Cathedralis Ecclesiam, quam existeret inter Episcopum, & Ecclesias minores. Quartum consecrarium est, portionem illam canonicam Episcopalem non tam Episcoporum, quam Cathedralium Ecclesiarum gratia fuisse constitutam; quod evidenter deducitur ex hucusque explicato cap. 15. de testam. ubi frequentissimè fit mentio portionis inter Episcopum, & Cathedralis Ecclesiam communicandæ. Reverà, cum erectis Parochiis, aliisque Ecclesiis inferioribus, nihilominus olim reddituum Ecclesiasticorum administratio ad Episcopum devolvebatur, id non tam in favorem Episcopi, cedebat, quam in favorem Cathedralium Ecclesiarum, & Clericorum in Cathedralibus Ecclesiis ministrantium; siquidem diocesanis oblationes universas Episcopus impendebat etiam in sarta tecta tuenda Cathedralis Ecclesiæ ædificia, & in alendos Ecclesiæ Cathedralis ministros. Quidni igitur quarta Episcopalis portio relicta in vestigium vete-

ris illius administrationis etiam cedat beneficio Cathedralis Ecclesiæ, & Ministrorum ibidem merentium? Hac tamen in rerum partitione usus Ecclesiarum semper est attendendus. Quintum consecrarium est, non tantum privilegio Apostolico eximi posse à solvenda quarta Episcopali inferiores Ecclesias, cap. 14. de testament., sed etiam Episcopi ejusdem consensione, sive expressè sive tacitè posse remitti, argumento dicti capituli 14. & 15. vers. *Si verò* de testamentis; etenim versatur ibidem favor Episcoporum, cui liberè Ecclesiarum minorum gratia valent renunciare. Jam olim renunciaverunt Episcopi administrationi reddituum Ecclesiasticorum, quæ sibi solis competebat in universum, & in tota diocesi. Ad suam, Cathedraliumque Ecclesiarum necessitatem sibi reservaverunt quartas easdem portiones. Cur non, cessante & sui, & Cathedralis Ecclesiæ necessitate, aut contrarium postulante graviore necessitate Ecclesiarum, Clericorumque minorum, etiam jus illud quartæ renunciare poterunt? Adeo hoc verum est, ut ex frequentibus non solum Pontificum Maximorum privilegiis, quibus nonnullæ Ecclesiæ, præsertim Monasteria, aut loca religiosa, exemptæ fuerunt à præstatione quartæ Episcopalis, verum etiam ex renunciationibus Episcoporum, sive expressis, quotiescumque casus emergeret, sive tacitis, quales intelliguntur in consuetudine aut præscriptione, illud quartæ Episcopalis jus ferè ubique exoleverit, cui abolendo occasionem præbuit locupletatio Ecclesiarum Cathedralium, & Mensarum Episcopaliū, quæ propterea inferiorum Ecclesiarum, ac Clericorum subsidiis non amplius indiguerunt.

Jus quartæ Parochialis exemplo quidem quartæ Episcopalis fuit inductum, non tamen eisdem principiis innitebatur, neque enim inniti poterat; eamque ob rem obtinuit, ut in quarta Parochiali alia sint observanda ab iis, quæ respectu quartæ Episcopalis observabimus. Finge enim verò Ecclesiis minoribus in Pa-

rochiæ finibus constitutis aliquid fuisse ultima voluntate relictum. Ex eo sanè quarta Episcopo debebatur, non altera erat quarta portio favore Parochi detrahenda; quod recipiendum fuit non solum ex æquitate, quia incivile fuisset, Ecclesias illas duplicis quartæ præstatione gravari, verum etiam jure stricto & summo. Etenim in primis inferiores Ecclesiæ, utut intra Parochiæ limites constitutæ, non fuerunt commendatæ potestati & curæ Parochorum, sed remanserunt omnes sub cura & potestate Episcoporum; ita ut, quemadmodum ex mandatis Episcoporum Parochi in Parochialibus Ecclesiis Parochialia munera exercebant, sic Sacerdotes in aliis Ecclesiis ex mandatis Episcoporum administrantes certa etiam officia, aut merè Sacerdotalia, aut alia etiam specialiter sibi commissa, gererent sub regimine Episcoporum. Secundò, numquam bona Ecclesiarum inferiorum ad Parochorum manus devenerunt, quemadmodum ad manus deveniebant bona universarum Ecclesiarum in diocesi constitutarum. Ex quibus argumentis facilè colligitur, sicut quartæ Episcopales in universali Episcoporum cura in Ecclesias omnes Diocesanis, & antiqua administratione bonorum ad Ecclesias omnes Diocesanis pertinentium fundamentum habuerunt, & causas; ita ex eo, quod Parochi, seu cura Ecclesiarum in Parochiæ limitibus sitarum, seu administratione bonorum ad eas Ecclesias pertinentium destituerentur, non potuisse simile jus quartæ asserere sibi, ac vindicare. Cæterum similitudine quadam facta blandiri sibi Parochi facilè potuerunt. Noverant ipsi, quartas Episcopales etiam in eo collocatum fundamentum habuisse, quod bona Ecclesiarum in quatuor partes tribuerentur olim, quarum prima adsignaretur Episcopo ob eminentem in eo dignitatem, & officium regendarum animarum; secunda adsignaretur Clericis Episcoporum in ministerio adjuvantibus; ter-

tia fabricis; quarta peregrinis, & pauperibus. Quibus positis, concludebant, se in Parochiæ finibus præcipuas gerere vires in regimine animarum, & veluti præstantiores esse, quasi Episcopum repræsentantes; satis propterea consuli Ecclesiarum minorum, & Clericorum ibidem ministrantium utilitati, ac ministerio in pauperes, ac peregrinos exercendo, si tres quartæ oblationum in inferiores Ecclesias, & Clericos collatarum eisdem Ecclesiis, ac Clericis cederent; quarta autem sibi, & Parochialibus Ecclesiis reservaretur. Hæc animis obversabant Parochi, atque in ea obtinenda jura exemplo Episcoporum conabantur. Cumque hæc argumenta specie quadam non carerent, obtinuit, ut certa quarta portio Parochis cederet exemplo quartæ Episcopalis occasione funerum persolvenda, non verò similitudinem omnigenam eadem quarta portio haberet cum quarta Episcopali. Igitur exemplo in primis quartæ Episcopalis inducta est quarta Parochialis. Ex hoc principio deducitur, primò non semper portionem Parochialem esse quartam, sed modò tertiam, modò dimidiam, modò etiam aliam virilem partem, prout fert regionis consuetudo cap. 9. de sepultur., siquidem & idipsum obtinet in quarta Episcopali uti diximus; appellatur autem *quarta* Parochialis, ex eo quod ut plurimum quarta portio esse soleat. Deducitur secundò eam portionem deberi Ecclesiæ Parochiali, seu Parocho bonorum Parochialis Ecclesiæ administratori ob regimine animarum, quod Parocho incumbit eodem modo, quo quarta Episcopalis debebatur Cathedrali Ecclesiæ, vel Episcopo; adeo ut, si quis in duplici Parochia æquè domicilium per varias temporum vires constituerit, eadem canonica portio sit inter ipsas duas Parochias dividenda, quasi æquali jure Parochus uterque concurrat, cap. 2. de sepultur. in 6. Non repugnat autem, aliquando jus quartæ Parochialis non Parochiali, sed Cathedrali Ecclesiæ ex singulari statuto persol-

solvi. Quid enim, si ex. gr. dismembratione facta ab Ecclesia Cathedrali Parochialis Ecclesia erecta fuerit, adjecta lege, ut quarta funerum ad Cathedralium Ecclesiam perpetuo pertineret? Id probavisse videntur Tridentini Antistites in sess. 25. de Ref. cap. 13. Si enim Episcopi quartam Episcopalem gratia Parochialium Ecclesiarum cedere potuerunt, cur cedere Parochi, aut sibi reservare Episcopi non potuerunt singularibus editis statutis quartam Parochialem? Deducitur tertio, quartam luedam esse tum demum, cum quis in minore Ecclesia extra Parochialem tumulatur, cap. 1. 4. 8. & 10. de sepult., Clement. 2. eod. tit., Concilio Tridentino sess. 25. de Ref. cap. 13., eodem ferè modo, quo quarta Episcopalis debetur Episcopo, seu Cathedrali Ecclesiae, cum quid minoribus Ecclesiis legaretur. Nam, si quis in Parochiali Ecclesia tumulatur, frustrà de quarta quaereretur, cum totum Parocho, & Ecclesiae Parochiali cedat. Quarto deducitur, adimi non posse eam quartam voluntate testatorum, aut heredum, quemadmodum nec voluntate testatorum adimi poterat quarta Episcopalis, cum sit utraque quarta jure publico constituta, atque firmata. Dixi secundo loco, non omnigenam esse inter utramque quartam similitudinem, propterea quod utriusque non eadem sint omnino, & ex omni parte principia. Hinc primò deducitur, quartam Parochialem peti ab herede defuncti, non ab Ecclesia, in qua facta fuerit sepultura, licet quarta Episcopalis debeatur ab Ecclesiis legatariis, cap. 14. & 15. de testament. Cujus discriminis ratio ex eo petitur, quòd quarta Episcopalis fundamentum habet in debito Ecclesiarum minorum erga Episcopum, & Cathedralium Ecclesiam; proindeque in Ecclesias ipsas subjectas obligationem inducit. At quarta Parochialis tale fundamentum habere non potest, cum similem potestatem in inferiores Ecclesias Parochus non habeat. Potius ista fun-

damentum habet in administratione Sacramentorum, quæ cum Parochiani à Parocho jure petant atque suscipiant, tenentur ipsi, prout fert consuetudo, Parocho oblationes elargiri, & dum liberales in alias Ecclesias esse possunt, ac volunt, quandam saltem liberalitatis speciem in Parochialem Ecclesiam exhibere. Secundò deducitur, quamquam Episcopalis quarta detraheretur ex omnibus piis legatis, non ex iis tamen detrahi quartam Parochialem. Tantum deducitur ista ex oblationibus causa funeris factis, non ex aliis piis legatis, qualia essent causa anniversarii celebrandi, Missarum offerendarum, construendæ, vel orandæ Ecclesiae, & similia. Hujus discriminis ratio facile ex iis colligitur, quæ hucusquè dicta fuerunt. Quamobrem ego non de Episcopali, sed de Parochiali quarta intelligo capitulum ultimum de testamentis: quamquam enim in illis verbis *Episcopus, seu Parochialis Ecclesia* videatur vel de Episcopo, vel de Parocho quartam petente sermo fieri, ubi tamen Episcopi mentio fit, id non est intelligendum de Episcopo suam quartam, quæ Episcopalis dicitur, vindicatur, sed de Episcopo jura Parochialis Ecclesiae in quarta Parochiali petenda tuituro, ut indicat particula *seu* ibidem adjecta, qua quid auctor rescripti senserit, explicatur. Cæterum quartam Episcopalem ex omnibus legatis piis detrahi, manifestè liquet ex cap. 15. de testamentis, & ex cap. 31. de verb. signif., ac sine manifesta antynomia dictum capitulum ultimum ad quartam etiam Episcopalem referri non posset. Igitur quarta Parochialis deducitur ex iis oblationibus, quæ vel ex defuncti voluntate, vel voluntate heredis fiunt funeris occasione: occasione, inquam, funeris, cujus nomine intelligitur, vel celebritas ducendi cadaveris, vel celebritas exequiarum, dum cadaver tumulatur, faciendarum. Imò etsi fortè in fraudem juris Parochialis celebritas funeris in aliud tempus differatur, etiam ex oblationibus in clericos Ecclesiae elec-

tæ collatis receptum est, quartam deduci; quamquam usu obtinuerit, ut non deducatur eadem portio ex oblationibus ex. gr. cerarum, quæ singulis Clericis ad exequias vocatis donantur. Num verò Ecclesiae Parochiali minores, putà monasteriorum, vel religiosorum locorum possint contra Parochum quartam præscribere, aut singulari jure non solvere, totum sibi vindicando, quod ab heredibus defuncti donatur, disputatum invenio? Quartam Episcopalem præscriptioni obnoxiam fuisse definitum deprehendo in cap. 4. de præscriptione. Cur non idem dicendum erit de quarta Parochiali, præsertim cum quarta Parochialis, uti superius observatum est, exemplo Episcopalis inducta fuerit, neque tot, tantisque juribus, quot, & quantis Episcopalis, confirmata? Quod si etiam quartæ Episcopali potuit singulari privilegio detrahi, cap. 14. de testamentis, cur non eadem ratione detrahi potest quartæ Parochiali? Hac tamen in re observanda erit constitutio Concilii Tridentini in cap. 13. sess. 25. de Ref., ubi decretum est, ut *quibuscumque in locis jam ante annos quadraginta quarta funeralium solita esset persolvi, ac postea fuerit ex quocumque privilegio aliis Monasteriis, Hospitalibus, aut quibuscumque locis piis concessa, eadem posthac integro jure, & eadem portione, quæ antea solebat, persolvatur, non obstantibus concessionibus, gratiis, privilegiis, etiam in mari magno nuncupatis, aut aliis quibuscumque.* Huic decreto occasionem dederunt frequentissima privilegia, quæ allegabantur sæculo decimo sexto à pluribus religiosis viris, & quæ adeo excreverant, ut vix invenirentur Ecclesiae, aut loca religiosa, quæ immunita non forent à quartæ præstatione, unde Parochorum jura in hac parte pœnitens evertentur. Itaque voluerunt primum Tridentini Antistites, ut, si quod privilegium allegaretur, illud esset impetratum jam ante annos quadraginta à tempore ejus decreti numerandos; secundò, ut per idem temporis spatium usi fuerint eodem privilegio, qui illud ob-

tinuissent. Tradunt tamen Pragmatici, hoc decretum non pertinere ad Monasteria recentiore ætate constructa, & quæ ex iis sint, quæ Pontificia privilegia obtinuerint; quod ajunt ab Interpretibus Tridentini Concilii jamdiu fuisse definitum; quod ego tum demum verum puto, si utendo id privilegium vires suas exerat, non verò etiam si privilegium idem usu non fuerit confirmatum.

Hæc universa, quæ sive de Episcopali, sive de Parochiali quarta tradita sunt, puto me exigisse ad rectam atque germanam canonum doctrinam, optimum ducens abstinere ab iis argumentorum generibus, quibus in hac parte utuntur plures sequioris ætatis Interpretes, apud quos multa non sine stomacho leguntur à recta ratione aliena, adumbrata potius symbolis & figuris, quæ asceticum hominem non dedecent, nullo modo decent jureconsultum. Passim ita solent speciosis cavillationibus materiam propositam discutere. Cathedralis Ecclesia, aut Parochialis, quæ est veluti Cathedralis Ecclesiae administra, veluti mater fidelium est, Episcopus, ac Parochus tanquam Pater; quod magis, magisque verum adparet ex eo, quod in Cathedrali, aut Parochiali Ecclesia ministerio vel Episcopi, vel Parochi in Sacramento Baptismatis regeneramur: in iis Sacramenta, quæ suscipimus, locum tenent alimentorum, quasi in spiritualement familiam apud Episcopum, aut Parochum fideles omnes coalescant. Dum hæc meditantur, respiciunt inde ad placita Legum Civilium Romanarum, qua in parte leges illæ, aut legitimas, aut testamentarias successiones moderatæ fuerunt. In illis inveniunt, Patrem, ac Matrem filiis ab intestato succedere; ex testamento autem Parentibus legitimam quandam portionem esse relinquendam, quæ ut plurimum triens juxta leges esse solet. Inde concludunt, ex his principiis ortam obligationem relinquendi quartam Episcopo, vel Parocho. Neque in hac re videntur sibi longè aberrasse à Patrum

trum Ecclesiasticorum veteribus traditionibus, quando sub nomine Augustini in can. 8. caus. 13. quæst. 2. traditum invenerunt, Christum, quasi unum ex filiis, jure institui heredem posse. Nonnulli etiam similiter adjecerunt, Ecclesias omnes in diœcesi sitas duplicis generis esse: aliæ enim sunt majores, istasque vocant matres, sive matrices, quales appellant Cathedralis, & Parochialis: aliæ minores, istasque vocant filias, sive filiales, quales appellant cœteras Ecclesias in Parochiarum limitibus constitutas. Sicut autem prosequuntur, filiales Ecclesiæ certum honorem debent in matrices impendere, ita & bonorum sibi relictorum quartam debent, quasi legitimam portionem, matricibus dare. Adeo pervaserunt hujus generis argumenta multorum animos, ut aliquando le-

gamus contigisse sequioribus sæculis, concessam fuisse inofficiosi querelam adversus testamenta illorum, qui nihil Cathedrali, aut Parochiali Ecclesiæ reliquissent; aliquando etiam Episcopos sibi adseruisse facultatem reformandi testamenta defunctorum, ut ipsi manu sua legata Ecclesiis Cathedralibus, vel Parochialibus adscriberent, ut ea ratione defectum testamentorum supplerent, aut condendi ex integro testamento pro defunctis, si qui sine scripto testamento decessissent, ut adpareret, quid, quantumque Ecclesiis, aut Cathedrali, aut Parochiali in hereditatibus defunctorum esset obventurum. Hæc, & similia absurda evenire solent, ubi res ad germana principia non exiguntur, sed rudibus quibusdam effictis imaginibus adumbrantur.

CAPUT IV.

De Officiis ac Ministeriis, quibus Parochi cum publica utilitate fideles suæ curæ commendatos regere valeant.

Sunt quædam in Ecclesiis officia ac ministeria, quæ propriè ad jurisdictionem non pertinent, sive in foro interno, sive ex foro externo explicari jurisdictione dicatur, sed spectant potius publicum quendam cultum sacrorum, & exteriorum curam, ut populus ritè, rectèque ad sacra dirigatur, aut sacris rebus præparetur; item ad adjuvanda Episcoporum officia, quo Episcopi iidem commodiùs jurisdictionem suam etiam in foro externo valeant exercere. Multa ex his Officiis, ac Ministeriis partim ex expressa canonum sanctione, partim ex generali, aut quasi generali consuetudine Parochis commendata fuerunt. Quod ut paucis conficiam, observo in primis, inter obligationes Parochorum eam esse præcipuam, qua tenentur Parochi fideles in finibus Parochiæ degentes in fidei, morumque doctrina institue-

re singulis saltem diebus Dominicis, festisque solemnibus, Concilio Tridentino sess. 5. cap. 2., sess. 23. cap. 1., sess. 24. cap. 4. & 7. de Ref. Quamobrem iidem Tridentini Antistites solliciti quammaximè fuerunt, ut moneretur populus, ne diebus eisdem à Parochiali Ecclesia abesset, sess. 22. de observandis in celebratione Missæ, dicta sess. 24. cap. 4., quod & firmiter sanciebatur ex veterum canonum disciplina, can. 4. & 5. caus. 9. quæst. 2., cap. 2. de Parochiis. Quod si Parochus legitimè sit impeditus, ne eam curam in se suscipiat, eadem sollicitudo alteri Sacerdoti, causa muneris illius in Parochiali Ecclesia obeundi, erit demandanda. Et quidem olim Parochi in suam fidem recipiebant, ut Sacerdotes in eo Ministerio adjuvatores sibi ipsis liberè seligerent, etiam ex Regularibus, Cle-

Clement. 2. vers. *In Ecclesiis* de sepulturis. Verùm Concilium Tridentinum hanc facultatem Parochis ademit, voluitque, ut, quoties per alium Sacerdotem obeundum sit hoc Ministerium, Sacerdos idem aut mandato, aut consensu Episcopi constituitur, dicto cap. 2. sess. 5., & dicto cap. 4. sess. 24. de Ref., quod duplici de causa opportunum fuit, statuere; primum, ne minus idonei Sacerdotes tanto implendo muneri addicerentur; deinde, ne facilè Parochi, & sine causa tantum munus sibi commissum in alias personas transferrent.

Pertinet quoque ad curam Parochorum denunciare dies festos ex Ecclesiæ præcepto observandos, dies jejuniorum, seu vigiliarum, palàm facere nomina ordinandorum, illorumve, qui sunt matrimonia contracturi, ne ordines suscipiantur ab indignis, vel inidoneis, neve conjugia contrahantur ab iis, qui aliquo detinentur impedimento, cap. 3. de clandest. desponsat. Concilio Tridentino sess. 24. de Ref. matrim. cap. 1., sess. 25. in decreto de delectu ciborum, sess. 23. de Ref. cap. 5., eademque ratione de mandato Episcopi publicare indulgentias, monitoria, ritè inflictas excommunicationum sententias, eaque omnia, quæ interest Ecclesiasticæ utilitatis palàm ad populi notitiam pervenire. Additur his, ad bonum Ecclesiarum regimen quammaximè expedire, ut Parochi juxta receptos mores codicum monumentis demandent collata baptismatis, & confirmationis Sacramenta, celebrata matrimonia, factas defunctorum sepulturas, & statum familiarum in Parochia degentium, consignantes distinctis libris nomina baptizatorum, eorumque, qui susceptorum officio in baptisate functi sunt, nomina confirmatorum, eorumque insuper, qui susceptores confirmati defecerunt, nomina conjugum, nomina defunctorum, ac denique nomina singulorum, quibus tenentur Sacramenta ex officio administrare; ut, quotiescumque opus sit, & prout res incidat, ad eosdem li-

bro respici possit ad factorum notitiam hauriendam. Concilio Tridentino sess. 23. de Ref. cap. 1., sess. 24. de Reform. matrim. cap. 1. vers. *Habeat Parochus*, & cap. 2.

Clara sunt hæc, atque perspicua. Concitari controversiæ solent respectu loci sacri aut religiosi, in quo Parochi ritè possint suo munere fungi. Etenim in primis in Parochiali ipsa Ecclesia alii esse possunt Clerici certis exercendis officiis additi, qui in eisdem officiis identidem Parochos excludunt. Possunt deinde esse in finibus Parochiarum aliæ Ecclesiæ constitutæ, respectu quarum de jure Parochorum valdè ambigi consuevit. Quæ ut accuratè explicentur, juvabit secernere Parochiales ipsas Ecclesias ab aliis Ecclesiis, quæ sunt separatæ à Parochiali, ut intra Parochiæ limites constitutæ.

Ut de Parochialibus ipsis Ecclesiis primum dicam, munera Parochialia universa ab uno Parocho ibi gerentur, nec ab alio, nisi de Parochi consensu, ac voluntate; imò etsi ibidem Altaria plura sint constituta, & ad ea erecta sodalitia laicorum, præcipua cura sacrorum ad eundem Parochum pertinebit. Quòd si unà cum Parocho alii Sacerdotes, sive Clerici in Ecclesia ipsa mereant, distinguere oportet inter casum, quo Parochialis Ecclesia etiam sit Collegiata, & casum, quo Parochialis Ecclesia sit simplex. Si Parochialis Ecclesia sit etiam Collegiata, Clerici Collegium componentes, sive Canonici Parochum excludunt ab iis, quæ jura Collegiorum constituunt, nisi & ipse Parochus unus sit de Collegio, salvis tantum manentibus pœnès Parochum juribus, & oneribus Parochialibus; ubi verò de certis officiis agatur, quæ ferè ad jura Parochialia accedunt, observandæ erunt uniuscujusque Ecclesiæ consuetudines, quæ, uti adnotatum initio fuit, hanc materiam dirigunt universam. Quòd si Ecclesia Parochialis sit simplex destituta Collegio Clericorum, tunc Clerici in ea merentes, & titulo illius Ecclesiæ ordinati, aut quovis mo-